

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/370048311>

Використання референс-менеджеру Zotero для формування інформаційно-цифрової компетентності у студентів/Using the Zotero reference manager to develop information and digital compete...

Thesis · April 2023

DOI: 10.13140/RG.2.2.34631.57764

CITATIONS

0

READS

6

1 author:

Bardadym Oleg

Cherkasy State University, Bogdan Khmelnytskyi

39 PUBLICATIONS 0 CITATIONS

SEE PROFILE

Бардадим О. В.

Аспірант кафедри початкової освіти
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна
ORCID: 0000-0002-2777-6568

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТА ZOTERO

Формування культури роботи з науковими джерелами є важливим завданням закладу вищої освіти, оскільки від його вирішення залежить академічна добросовісність [1, с. 87]. В інформаційну епоху важливо вміти працювати з джерелами, а не серфінгувати між сторінками. У сучасних здобувачів освіти може скластися враження, що з появою масово доступної інформації вже зникає потреба в ретельному опрацюванні інформації, оскільки будь-хто може у зручний момент здійснити пошук інформації та отримати її в компактному вигляді (наприклад, Chat GPT-3). Проте це хибна думка, оскільки сучасні пошукові системи або чат-боти – це бібліотеки, які необхідно опрацювати, тобто осмислювати інформацію і в такий спосіб запам'ятовувати набір фактів у певній сфері. Тож незалежно від того, з якими джерелами (електронними чи паперовими) доводиться працювати майбутнім вчителям природничих наук, їм необхідно опрацювати інформацію.

Для зручного опрацювання значної за обсягом інформації важливо знайти ефективні інструменти [2, с. 234–235]. У Інтернет-просторі для цього існує чимало ресурсів, що допомагають опрацювати джерела, як-от: EndNote, Vak.in.ua, Mendeley. Ці джерела слід об'єднати в одну групу як бібліографічні менеджери – інструменти, що допомагають зберігати різний тип джерел, збирати посилання, дані та інформацію для опрацювання у вигляді бібліографії та цитат у документах LibreOffice Writer або Microsoft Word. Zotero доступний для GNU/Linux, Windows. Zotero – це бібліографічний менеджер; безкоштовний, простий у використанні інструмент, що допоможе збирати, організувати, коментувати, цитувати і ділитися різними ресурсами. Серед можливостей Zotero слід назвати: автоматизацію оформлення бібліографічних покликань; інструменти для коментування, виділення цитат у бібліографічному списку. До переваг Zotero варто віднести: безкоштовний ресурс інтеграції з текстовими редакторами Microsoft Office, Libre Office, Google Docs і веббраузерами Google Chrome чи FireFox; кросплатформенний, безкоштовний інструмент; створення нотаток для статей.

Zotero – це зручний інструмент, що формує в майбутніх вчителів природничих наук такі компетенції:

- розширення бази знань (бібліографії) через пошук інформації на основі зв'язків (через асоціації, аналогії, казуальність, покликання, що об'єднані ідеєю “навіщо” і “про що”), сенсу загальних, спеціальних чи подібних проблем та їх співвідношень, пошуку протиріч, ключових слів. Zotero надає можливість формувати списки джерел;

- систематизації бази знань через розподіл інформації, планування, навігацію, залежність, значущість (у Zotero – це можна зробити за допомогою інструментів папок, тегів, списків, інтелект-карт);

- анотування файлів (у програмі існують інструменти створення заміток). У Zotero є інструмент виділення у pdf-файлах головного, що дає можливість цитування джерел: пряме цитування, перефразування (переказ), цитування за вторинними джерелами, самоцитування, взаємне цитування;

- автоматичне формування списку бібліографії.

Робота в Zotero дозволяє формувати зв'язки між джерелами (див. Табл. 1):

Таблиця 1

Види зв'язків між джерелами

		Папки	Теги	Покликання	Списки	Візуальні карти
1	Скевоморфізм	+			+	+
2	Категоризація	+	+		+	+
3	Ієрархія	+			+	+
4	Перехід між джерелами			+		
5	Сортування (фільтрування)		+			

Джерело: складено автором

Зупинимось більш докладно на алгоритмі роботи з Інструментом Zotero. Zotero дозволяє працювати як у веббраузері, так і десктопно. Для цього слід завантажити Zotero з офіційного сайту (<https://www.zotero.org/>), установити плагін на веббраузер (якщо це firefox, то зробити через магазин браузерів і текстового редактора. Щоб синхронізувати дані слід створити логін на сайті (<https://www.zotero.org/>)).

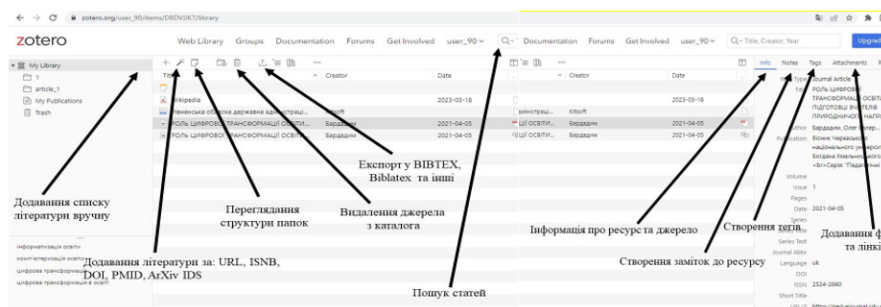
2. Формування бази ресурсів. Для цього слід ознайомитися з основними інструментами програми Zotero, створити папку. Для цього необхідно виконати команду “файл — нова колекція” і назвати папку (Рис. 1).

3. Автоматичне додавання Інтернет-джерел у веббраузері (це можуть бути як Інтернет-сторінки, спеціалізовані бази, такі як Google Shoolar і PDF-файли, також можна додавати цілі книги). Для цього слід відкрити Інтернет-сторінку і натиснути на позначку «розширення» у вікні браузера і після цього натиснути на плагін «Zotero Connector» і обрати папку збереження джерел. Після цього ресурс додається до сформованої бази бібліографії. При першому використанні програма може запитати “Чи дійсно користувач хоче використати цю програму?” («Is Zotero Runing?»)

і погодитися з її використанням («Enable to saving to online libre»). Також програма надає можливість додавати ISBN, DOI, PMID, ArXiv ID. Для цього необхідно відкрити сторінку з базою інформативних джерел скопіювати ISBN, DOI. Після цього натиснути на інструмент, вставити номер (ISBN, DOI) і натиснути Enter.

4. Додавання стилів. За замовчуванням, у Zotero немає стилю ДСТУ:2015, тому його необхідно додати. Для того, щоб додати необхідний стиль, потрібно: завантажити файли у zip-архіві (після завантаження розпакувати архів) за лінком: <https://github.com/tetiuk/dstu-8302-2015/blob/main/dstu-8302-2015.csl>. Запустити вікно, що встановлено на персональному комп'ютері. Виконати команду: правка-налаштування-циткування. Натиснути на позначку «+», а після цього ще раз натиснути на «отримати додаткові стилі» обрати файли з розширенням *.csl. Надати дозвіл на встановлення.

5. Формування автоматичного списку джерел у текстових редакторах. Після встановлення плагіну в текстовий редактор Google Doc, Microsoft Office, Libre Office, на панелі завдань з'явиться вкладка з написом програми Zotero.

Рис. 1. Формування бази ресурсів

Джерело: складено автором

У текстових редакторах програма Zotero дозволяє: add/edit citation – додати нову цитату або відредагувати наявну цитату в документі в місці розташування курсора; add/edit bibliography – додати нову цитату або відредагувати наявну цитату в документі в місці розташування курсора або відредагувати наявну бібліографію; Document Preferences – відкрити вікно параметрів документа, наприклад, щоб змінити стиль цитування; Refresh – оновити всі цитати і бібліографію, оновивши будь-які метадані елементів, які змінилися в бібліотеці Zotero; Unlink Citations – від'єднати покликання на цитати Zotero в документі, видаливши коди полів. Це запобігає подальшим автоматичним оновленням цитат і бібліографій.

Для того, щоб додати цитату, необхідно: установити курсор в кінці речення – відкрити вкладку Zotero – натиснути document preferences і обрати стиль (наприклад, Apa чи ДСТУ:2015), після цього натиснути add/edit

citation. У відкритому вікні ввести назву джерела і натиснути enter. Кінцем результатом бути сформоване покликання для певного стилю. Zotero також може виконувати й інші функції:

1. Додавати вручну джерела. Для цього необхідно виконати команду «файл - новий документ», обрати джерело і заповнити поля: назва, автор, анотація, тип джерела, адреса, URL.

2. Робота з джерелами. Для цього необхідно натиснути на джерело, де праворуч з'явиться вкладка: інформація (можна додавати), примітки (для анотування джерела, додаткові дані), теги (ключові слова, щоб здійснювати пошук), перехресні покликання (додавати покликання на подібного джерела)

3. Робота з папками. Створення папки: файл - нова колекція і дати назву папки. Якщо натиснути на папку правою клавішею миші і обрати команду create bibliography collection – обрати стиль і натиснути на «ОК», у результаті цього сформується файл – rtf зі списком бібліографії.

4. Фільтрування даних. Просте сортування даних. Для цього необхідно натиснути на стовпець із назвою «автори», «назви». Також можна додати: тип документу, дату, рік, видавництво, публікацію, дата додавання та зміни, випуск, жанр та інші. Також серед каталогу можна здійснювати розширений пошук (правка - розширений пошук) для здійснення більш точного пошуку, зберегти результати пошуку.

5. Встановлення плагінів. Наприклад, Zotfile (<http://zotfile.com/>) призначений для зберігання файлів із персонального комп'ютера, бо він завантажує з Гугл-диска

6. Спільний доступ до джерел іншим користувачам. Для цього необхідно бути зареєстрованим у Zotero і перейти за лінком <https://www.zotero.org/groups/new>. Після цього обрати тип доступу (обмежений, приватний, публічний) і натиснути на «створити групу». Отриманий лінк скопіювати і можна його поширювати.

7. Робота з pdf-файлами. Виділення цитат у файлі. Перед початком роботи слід установити два плагіни Zotfile (<http://zotfile.com/>) і Zotero- mdnotes (<https://github.com/argenos/zotero-mdnotes/releases/tag/0.2.2>).

Для цього потрібно додати джерело (pdf), обрати його і відкрити. Після цього попрацювати з текстом, коментувати і виділити необхідне. Виділити необхідний файл, натиснути праву кнопку миші та обрати в контекстному меню create note annotation. Перевагою цього інструмента є те, що виділені цитати можна згрупувати в одному місці.

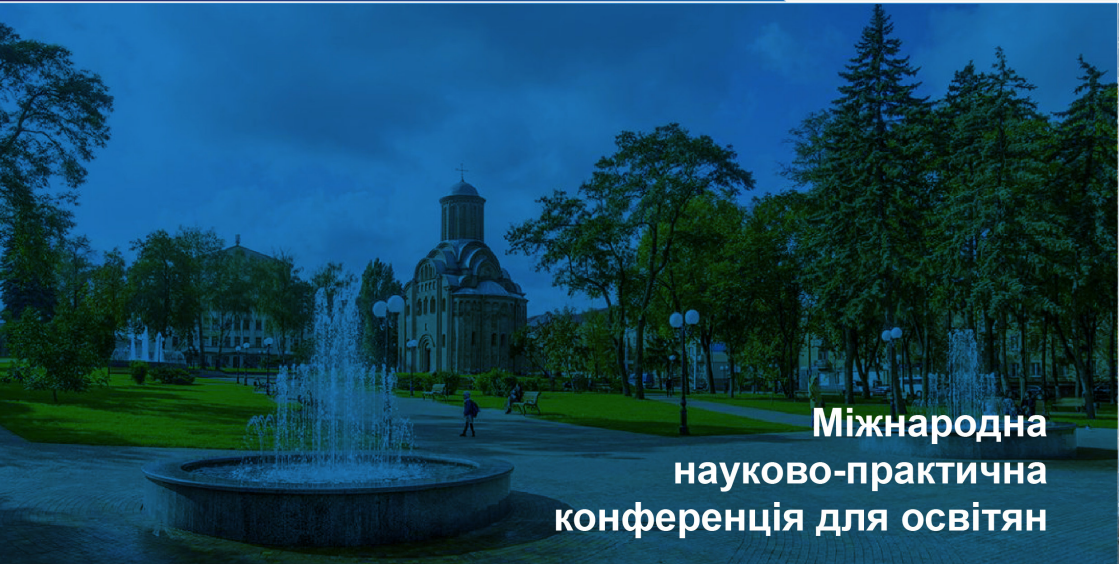
Отже, до важливих функцій Zotero слід віднести: збирання, сортування, формування списку бібліографії, оформлення бібліографічних джерел у різних стилях, анотування, коментування, тегування. Це дає можливість автоматизувати процес оформлення бібліографії та глибше опрацювати Інтернет-джерела через інструменти: виділення цитат, коментування, тегування. Працювати з джерелами Zotero також можна для написання статей чи досліджень. Це дозволить нам цитувати бібліографічні ресурси в тексті, а також створювати бібліографічні посилання та списки бібліографії майже автоматично шляхом інтеграції з текстовими редакторами.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бардадим О. В. Формування компетенцій роботи з літературними джерелами за допомогою інструменту Wikipedia при підготовці студентів ВНЗ. *Наука та інноватика: вітчизняний і світовий досвід : зб. матеріалів VI Міжнар. круглого столу*, м. Черкаси, 13 трав. 2020 р. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. С. 86–88. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/4531/>
2. Бардадим О. В. Можливості використання освітніх онлайн-сервісів в процесі підготовки вчителів природничого напрямку. *Актуальні задачі хімії: дослідження та перспективи : матеріали всеукр. наук. конф.*, м. Житомир, 29 квіт. 2020 р. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2020. С. 234–235. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/4514/>.

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

**Міжнародна
науково-практична
конференція для освітян**

**Березневий науковий дискурс 2023 на тему:
«Детермінанти посилення ролі освіти
у повоєнному відновленні України»**

**22 березня
2023 року
Чернігів**

НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ЦЕНТР
СУСПІЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

*Міжнародна науково-практична
конференція для освітян*

**БЕРЕЗНЕВИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС 2023
НА ТЕМУ: «ДЕТЕРМІНАНТИ ПОСИЛЕННЯ
РОЛІ ОСВІТИ У ПОВОЄННОМУ
ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ»**

22 березня 2023 року
Чернігів, Україна

УДК 303.092.4:37.014.5(477)
Д38

Редакційна колегія: *Г. В. Старченко, А. П. Дука.*

*Рекомендовано до видання оргкомітетом конференції,
протокол № 1 від 28.03.2023 року.*

Березневий науковий дискурс 2023 на тему: «Детермінанти посилення ролі освіти у повоєнному відновленні України». Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції для освітян (м. Чернігів, 22 березня 2023 року). Чернігів : ГО «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023. 335 с.

ISBN 978-617-95224-8-2

DOI: https://doi.org/10.54929/conf_ped_03_2023

У збірнику представлені матеріали Міжнародної науково-практичної конференції для освітян Березневий науковий дискурс 2023 на тему: «Детермінанти посилення ролі освіти у повоєнному відновленні України». Наукове видання призначене для науковців, практиків, викладачів, аспірантів і студентів відповідних спеціальностей, а також для широкого кола читачів.

Матеріали подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори.

ISBN 978-617-95224-8-2

© «Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій», 2023

© Автори, текст, 2023

ЗМІСТ

НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ПЕДАГОГІЧНЕ ПРОЄКТУВАННЯ

Магдюк О. В.

ОБґРУНТУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ НАСТУПНОСТІ У ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ
ІНШОМОВНОЇ МОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ 13

Фоміна І. Л.

РОЛЬ ТЕКСТУ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЄВИХ НАВИЧОК І УМІНЬ
КУРСАНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ 16

Kniazheva I. A.

PROJECT TECHNOLOGIES AS A MEANS OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT
OF FUTURE TEACHERS IN CONDITIONS OF HIGHER EDUCATION..... 18

Бричка М. П.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СФОРМОВАНОСТІ МОТОРНИХ ТА МИСЛЕННЄВИХ
НАВИЧОК ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВНАСЛІДОК ПРОЄКТНО-КРЕАТИВНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ НАВЧАННЯ З ФІЗИКИ..... 21

Пасічник О. С.

ДОСВІД КОНСТРУЮВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ З ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ 25

Школяр Н. В.

ВИКОРИСТАННЯ ВЕБ-КВЕСТУ В НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ СТУДЕНТІВ
НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ..... 28

Недільська У. І.

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ – ПЕРСПЕКТИВНА СКЛАДОВА ОСВІТНЬОГО
ПРОЦЕСУ 31

Атаманчук П. С., Атаманчук В. П.

ПРИРОДНИЧО-НАУКОВІ ІННОВАЦІЇ В ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІЙ ПІДГОТОВКИ
МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ 33

Ніколаєнко Я. М.

ОСВІТЯНСЬКІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ
ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЄКТУВАННЯ У ПЕРІОД ПІСЛЯВОЄННОГО
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ 37

НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ДИСТАНЦІЙНА ОСВІТА: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Устименко Т. А.

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ АСИНХРОННОГО НАВЧАННЯ У РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ПЕДАГОГІВ..... 40

Тарасенко А. І., Щербаченко В. О.

ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОСВІТІ, ВИКЛИКАНІ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЮ
ВІЙНОЮ: ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ КРАЇНИ 44

Гнілокозова П. О., Щербаченко В. О.

ПОШУК ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИМУШЕНОГО ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАН-
НЯ ШКОЛЯРІВ ТА СТУДЕНТІВ..... 46

Котенко С. І.

СУЧАСНІ МЕТОДИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В ОСВІТНІХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ..... 48

Ріпей М. В.

ІНТЕРАКТИВНА ВЗАЄМОДІЯ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ..... 50

Харламов М. І., Чиркіна М. А.

ДО ПРОБЛЕМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ
ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ..... 52

Коваль Т. В.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ..... 54

Годованюк А. В., Гончарук К. В.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ..... 56

Мельник В. А.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ
НАВИЧОК ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ..... 58

Литвин О. Г., Манчинська Н. Б.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН
ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ 61

Varvinok V. Yu.

IDENTIFICATION OF RISKS OF QUALITY LOSS IN HIGHER EDUCATION DURING
FORCED DISTANCE LEARNING DURING WARTIME IN UKRAINE 64

Косьмій О. М.

РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ
ОСВІТИ ДОСЛІДНИЦЬКО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО НАПРЯМУ В УМОВАХ
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 67

Мартинюк О. В.

ЗАСОБИ ТА ІНСТРУМЕНТИ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
ЗА ДИСТАНЦІЙНИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ..... 71

Орловська О. В.

THE ROLE OF DISTANCE LEARNING IN SUPPORTING THE EDUCATIONAL
PROCESS UNDER MARTIAL LAW 75

Мельниченко А. О., Шевчук О. В.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДИСТАНЦІЙНОЇ
ОСВІТИ В УМОВАХ ПОСТІЙНИХ ЗМІН ТЕХНОЛОГІЙ ТА ВИМОГ
СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ 79

Пещанюк Н. О.

ПРОБЛЕМИ З ДОСТУПНІСТЮ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: ЯК ЗАБЕЗПЕЧИТИ
РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ВСІХ УЧНІВ ТА СТУДЕНТІВ..... 82

Шевчук О. В.

СТРАТЕГІЇ УСПІШНОЇ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ: ПЕРЕДОВІ ПРАКТИКИ ВИКЛАДАННЯ, МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ	85
---	----

**НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ**

Parish Mohammad Reza

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON PHYSICAL EDUCATION, SPORTS AND HEALTH STATUS	88
--	----

Кузьміч І. Б.

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ПОЗААУДИТОРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	94
--	----

Ватаманюк Г. П.

ФАСИЛІТАЦІЯ В ОСВІТНЬО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ.....	97
---	----

Бричок О. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	102
---	-----

**НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ОСУЧАСНЕННЯ РОЗВИТКУ
ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Красницька О. В.

ПАСТКИ В ОРАТОРСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА	104
---	-----

Inna Stoyanova, Yuliia Vasik

QUALITY ASSESSMENT IN TEACHING TRANSLATION	110
--	-----

Несін В. В., Лахтадир С. Л.

НАПОВНЕННЯ ПРОЦЕСУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПЕЦІАЛІСТА ВИРОБНИЧОГО ПІДРОЗДІЛУ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ ОСУЧАСНЕНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ ПРОФЕСІЇ.....	112
---	-----

Достатній Р. А.

ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ОТРИМАННЯ ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	114
---	-----

Сметанкіна Н. В., Місюра С. Ю.

ПЕРСПЕКТИВИ ЦІЛЬОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ.....	118
--	-----

Зінченко В. П., Ткаченко В. В.

МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ	121
--	-----

Natalia Smetankina, Ievgeniia Misiura

PECULIARITIES OF STUDYING IN A POSTGRADUATE COURSE OF A SCIENTIFIC INSTITUTION	125
---	-----

Inna Marynchenko

THE ROLE OF MENTAL CARDS IN THE PREPARATION OF FUTURE VOCATIONAL EDUCATION PROFESSIONALS	127
---	-----

Зінченко В. П., Хабенко М. Є.

ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН 130

Боярчук С. І.

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ..... 134

**НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ. ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА НОВІ ВИКЛИКИ.
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДЛЯ ОСВІТИ**

Лисанець Ю. В., Гаврильєва К. Г.

ENHANCING STUDENTS' HARD AND SOFT SKILLS IN A ONLINE COURSE ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE 136

Беляєва О. М., Таран З. М.

THE USE OF THE "FUTURELEARN" PLATFORM FOR DEVELOPING STUDENTS' DIGITAL SKILLS 138

Клокар Н. І.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ПЕДАГОГІКИ 140

Тепла О. М.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ БЛОГУ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ..... 143

Бардадим О. В.

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ НАУК ЗА ДОПОМОГОЮ ІНСТРУМЕНТА ZOTERO . 144

**НАПРЯМ КОНФЕРЕНЦІЇ.
ТРАНСФОРМАЦІЇ У ВИЩІЙ ОСВІТІ**

Шапошников К. С., Денисюк Т. В., Захарченко А. В.

АВТОНОМІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ: ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ 149

Грабовська І. М.

ПОСТСЕКУЛЯРНІ ТЕНДЕНЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ І ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ У СТУДЕНТСТВА 153

Власюк О. А., Дараган Т. П.

УНІВЕРСИТЕТСЬКА АВТОНОМІЯ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 156

Токарук Л. С.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЕДЬЮТЕЙМЕНТУ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ..... 158

Токарьєва І. А.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ MIND MAPING ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ЕКОЛОГІЯ» 161

Йоліта Греблікайте, Северин-Мрачковська Л. В.

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ НАУКИ В УМОВАХ ВІЙНИ: РИЗИКИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ..... 163

4. Хан Є. Академічна мобільність як один з пріоритетних напрямків у процесі формування спільного європейського освітнього простору: український досвід співпраці. *Європейські історичні студії*. 2017. № 8. С. 53–73.

5. Parkinson A. (2009) The Rationale for Developing Global Competence. *Online Journal for Global Engineering Education*. URL: <https://digitalcommons.uri.edu/ojgee/vol4/iss2/2/> (дата звернення 10.03.2023).

6. Дернова І.А., Іванова І.В., Боровик Т.М., Залозна Т.Г., Палієнко А.В. Академічна мобільність студентів як один із напрямів євроінтеграції України. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Спецвипуск присвячений Євроінтеграційній тематиці*. 2022. Т. 1. С. 67-72 DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2022.spec.1.13>.

Наукове видання

**БЕРЕЗНЕВИЙ НАУКОВИЙ ДИСКУРС 2023
НА ТЕМУ: «ДЕТЕРМІНАНТИ ПОСИЛЕННЯ
РОЛІ ОСВІТИ У ПОВОЄННОМУ
ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ»**

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної
конференції для освітян (м. Чернігів, 22 березня 2023 року)

Видано в авторській редакції
Підписано до публікації 31.03.2022. Формат 60x84/16
Гарнітура Arial
Ум. друк. арк. 20
Електронне видання

ГО «Науково-освітній інноваційний центр
суспільних трансформацій»
14032, Україна, м. Чернігів, вул. Доценка 4а
Телефон: +38 (0462) 921-914
Веб-сайт: <https://reicst.sgv.in.ua/>
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК номер 7528, від 03.12.2021 р.